

Avustralya ve Yeni Zelanda'da Çokkültürlülüğün Değişen Yüzü

Özet

Avustralya ve Yeni Zelanda, dünyadaki en çok göç alan iki ülkedir. Bu iki ülkeye yönelik yaşanan göçün yanı sıra ülkede mevcut ulusal azınlıkların toplumsal, siyasal ve kültürel talepleri büyük toplumun şekillenişinde ve yine toplumsal yaşantının sürdürülmesinde etkindir. Her iki olgu, Avustralya ve Yeni Zelanda'da çokkültürlülük tartışmalarının ve çokkültürlülük pratiklerinin gelişimi açısından önemlidir. Bu makalede bu iki sosyal olgudan yol çıkılarak, göç ve göçmenlik politikaları bağlamında çokkültürlülük pratiklerinin nasıl oluştuğu incelenecek, bunun yanı sıra ulusal azınlıkların çokkültürlülük pratikleri içerisindeki önemi vurgulanacaktır.

Anahtar Sözcükler

Çokkültürlülük, Avustralya, Yeni Zelanda, Ulusal Azınlık, Çokkültürlülük Pratiği, Baskın Kültür.

The Changing Face of Multiculturalism in Australia and New Zealand

Abstract

Australia and New Zealand are two countries which have been received immigration intensively in the world. Besides immigration to these two countries, the social, political and cultural demands of their existing national minorities are still active in shaping and maintaining the social life of the great society. Both issues are important for the development of the debates and practices of multiculturalism in Australia and New Zealand. With reference to these two facts, in the research it will be analyzed how the practices of multiculturalism is formed in the context of migration and immigration politics, and then the importance of national minorities in the multicultural practics will be discussed.

Key Words

Multiculturalism, Australia, New Zealand, National Minorities, Practic of Multiculturalism, Hegemonic Culture.

* Yrd. Doç. Dr., Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü.

Giriş

Avustralya ve Yeni Zelanda, yoğun göçle karşı karşıya kalan ülkelerdir. Bu nedenle, bu iki ülkenin üstesinden gelmesi gereken problemler arasında, göçe ve göçmenliğe ilişkin geçmiş dönemlerde yaşanan hegemonik ve tehditkar yapıların güncel olaylar karşısında büyük bir kırılmaya uğraması yer almaktadır. Yoğun göç alan bu iki ülkedeki hegemonik tavırların ortaya çıkışında “ulus-devlet şeklindeki yapılanma”nın geç görülmesinin etkili olduğu, burada ifade edilebilir. Çünkü Kıta Avrupası ülkelerinde görülen ulus inşası süreci, Avustralya ve Yeni Zelanda’da geç teşekkül etmiştir. Bunun yanı sıra her iki ülke Batılı sömürge kolonileri kalaniyla şekillenmiştir. Tarihsel anlamda her iki ülkede kurucu unsur konumunda bulunan Batılı “beyaz” göçmenler, bu ülkelerin tarih sahnesinde yer almasında etkin bir rol almıştır. Bu “beyaz” kimlik özelinde şekillenen toplumsal ve siyasi yapı, sonraki dönemde farklılıkların tanınması ve bu farklılıkların üstesinden gelinmesinde sorun kaynağı olarak görülmüştür. Özellikle bu problemlerin kökeninde ulusal kimlik, yurttaşlık, dominant toplumun ayrıcalıklı bir ilişkiler ağı oluşturma çabası yer alır. Sayılan bu sorunlar son analizde, bugün geçerli olan çokkültürlülük politikaları ile yakın bir bağı, ancak problemler bir düzlemde, ortaya çıkarmaktadır. Bu doğrultuda, bu makalede öncelikli olarak ulusal azınlık ve göçmenlik kavramlarının teorik arka planları açıklanacak, sonrasında üzerinde durulan iki ülkenin tarihsel, siyasi ve toplumsal özellikleri üzerinde durularak, bu iki ülkede uygulanmaya çalışılan çokkültürlülük pratiği açıklanacaktır.

Avustralya ve Yeni Zelanda’nın Toplumsal ve Kültürel Yapısını Şekillenışı

Avustralya ve Yeni Zelanda’daki iki farklı toplumsal gerçeklik hem siyasi, ekonomik ve kültürel yapının şekillenmesine hem de çokkültürlülük tartışmalarının teşekkülüne kaynaklık etmiştir. Öncelikle Avustralya ve Yeni Zelanda, tarihsel anlamda iki farklı göç akımına uğramıştır. İlk dönemde görülen göçler, Birleşik Krallık menşeli göçmenler tarafından bu yerlerin ekonomik ve siyasi sömürüsü dolayımında gerçekleşen göçlerdir. Sonraki dönemde adı geçen bu iki ülkeye siyasi, ekonomik, sosyal vb. nedenlerle Güney Asya’dan yoğun bir göç akımı gerçekleşmiştir. Toplumsal gerçekliğe ve çokkültürlülük tartışmalarına kaynaklık eden ikinci etmen, bu ülkelerde tarihin en eski döneminden bu yana var olan, yine bir dönem çoğunluk olarak toplumsal yaşantıda varlıklarını sürdüren ancak günümüzde azınlık konumuna düşen Aborjinlerin az da olsa dile getirmeye çalıştığı dilsel, ekonomik ve kültürel taleplerin siyasi bir düzlemde, tekrar etmek gerekirse, çok az da olsa, yankı bulan faaliyetleridir.

Son dönem özelinde yaşanan göç akımı sonrasında dile getirilen farklı siyasi, kültürel, dilsel vb. talepler ile Aborjinlerin toplumsal, dilsel ve kültürel talepleri Avustralya ve Yeni Zelanda’daki çokkültürlülük olgusunun önemli sac ayaklarıdır. Ancak buradaki asıl problem, farklılığa ilişkin dile getirilen taleplerin, göç alan toplumlar/ülkeler için iki temel güçlük yaratmasıdır. Bu güçlüklerden ilki, sonradan ülkeye göç edenlere ve yerli halka potansiyel anlamda uygulanabilecek asimilasyondur. Bu türden bir asimilasyon ise baskın etnik kültüre tabi olmaktadır. İkincisi, toplumsal düzlemde yaratılması istenilen etnik çeşitliliğin teşvik edilmesi sürecinde

yaşanabileceklerdir. Bu gibi ikili bir yapıda ortaya çıkabilecek şey ya daha önceki dönemde sömürge amaçlı göç eden beyazların “ayrıcılık” konum elde etme çabası veya çokkültürlü toplum yapısının üstünlük kazanma arzusudur.

Çokkültürlü bir yapının toplumsal alanda hakimiyet kazandırılması isteği, baskın/yerel kültürler için bir tehdit olarak algılanabilir. “Bu türden bir durumun gerçekleşebilmesi nasıl mümkündür?” sorusu sürecin içeriğini anlama çabasında önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Çünkü büyük toplumun çokkültürlü yapıya büründürülmesine yönelik faaliyetler, baskın kültürü elinde bulunduranlarda kendi hegemonik yapılarının sona erdirilebileceği ya da tarihsel anlamda oluşturulan ulusal kimlik algılayışının ortadan kaldırılabileceği algısını yaratabilmektedir. Bu durum ile paralellik gösteren özellikler Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri’nde de yaşanmıştır. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri’nde 1950’li ve 60’lı yıllarda siyahlara karşı takınılan ırkçı tavırlar, buna benzer bir karakteristik durumu oluşturmaktaydı. Kanada ve Avustralya gibi ülkelerde sadece beyazların bu ülkeye göç etmesine izin verilmesine yönelik göç politikaları, 1970’li yıllarda kaldırılmıştır. Bu dönemden önce bu ülkelerin göç politikaları beyaz olma zorunluluğu ile ırkçı bir nitelik sergilemekteydi. Bu bağlamda, Avustralya ve Yeni Zelanda özelinde göç alan ülkelerin, göçmenlere karşı takip etmek zorunda kaldıkları göçmen politikalarında ulusal kimlik söylemlerinin çokkültürlülük gibi bir siyasi durumun ortaya çıkmasına nasıl bir etkide bulunacağını incelenmesi gerekli noktalardan biridir. Çünkü daha önceki göçmen politikalarının büyük toplumda meydana getirdiği ulusal kimlik tartışmaları, bugün için çokkültürlülük gibi bir politikanın ortaya çıkmasında önemli bir aşamayı oluşturmaktadır.

Çokkültürlülük ve Göç Arasındaki İlişki

David Brown göç alan ülkelerde görülebilen ulusal kimlik tartışmalarının üstesinden gelinebilmesi için üçlü bir yapının etkili olduğunu ifade eder. Bunlardan ilki sivil (yurttaşlığa ilişkin), yani eşit vatandaşlık veya farklılıkları görmezden gelmeye dayalı ulusal bütünleşme; ikincisi etnik, kültürel ya da egemen toplulukta/toplumda erime anlamında asimilasyon; üçüncüsü kültürel çeşitlilik ya da azınlık haklarının tanınmasına yönelik çokkültürlülük (Brown 2000: 126-127). Brown devamında, bu üç özellik arasında görülebilecek olumsuz yapının özellikle, egemen kültürün ayrıcalıklı statüsünde ve azınlık hakları ya da çokkültürlülüğe ilişkin yeni fikirlerin ortaya çıkmasıyla sonuçlanabilecek yurttaşlığa dayalı ulus ile etnik kültürel ulus algılarının birbirlerine olası yakınlaşmadaki başarısızlık durumunda, sosyal adaletle dayalı ulus kavramlaştırmasının zayıflaması gibi bir tehlikeli durumu ortaya çıkabileceğini ifade etmektedir (Brown 2000: 127). Ancak, bir politika olarak çokkültürlülüğün ortaya çıkışı hem ulusun eşit bireysel yurttaşlar topluluğu olduğuna ilişkin ideale hem de homojen bir topluluğa/topluma tabi ulus mensuplarının kültürel anlamda asimile olması gerektiği ideale meydana okumaktadır. Bu meydan okuma nihai analizde, çokkültürlülüğün ulusal topluluk duygusu ile ilgili bir takım sorunlar yaşamasına neden olmaktadır (Brown 2000: 126). Çokkültürlülük uygulamalarıyla eşit derecede öneme sahip olan şey, farklı ülkeler arasında belirgin olarak ortaya çıkan farklı siyaset uygulamalarının sahip olunan etnik kompozisyonların farklılığından kaynaklanmasıdır. Devletlerin bu farklılıklara verdikleri cevap, bu bağlamda, toplumsal yapılarındaki mevcut etnik,

kültürel, dilsel ve dinsel vb. farklılıklardan kaynaklanmaktadır (Brown 2000: 127). Büyük göç alan ülkelerdeki-Kanada, Yeni Zelanda, Avustralya, Amerika Birleşik Devletleri vb.-ulusal kimlik algısındaki değişikliklerin sonucunda, toplumun ya da ulusal kimliğin homojen/yeckpare etnik ya da kültürel algısından daha çok, kültürel farklılığın tanınmasına yönelik bir değişimin görülebilmesidir. Bu doğrultuda Avustralya'daki ve Yeni Zelanda'daki çokkültürlülük uygulamalarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi, bu farklılığı algılamada önemli bir noktayı teşkil eder.

Yeni Zelanda: Tarihsel Arka Plan

Büyük Britanyalı Kaptan James Cook, bir Avrupalı olarak tarihte ilk defa Yeni Zelanda'ya ulaşmıştır. 1769 yılında altı ay süreyle bu ülkede kalan Cook, ülkede meskun halde bulunan Maoriler'i inceleme olanağına sahip olmuştur. Cook'un incelemelerde bulunduğu dönemde Yeni Zelanda'da yaklaşık olarak yüz bin Maorili bulunmaktaydı. Cook'un bu incelemeleri sonrasında ülkeye yaşanan göçler başlangıçta yavaş bir şekildeydi.

Yeni Zelanda'ya ilk gelen göçmenler 1788 yılında Avustralya'da Büyük Britanya tarafından oluşturulan ceza kolonisindeki topluluklardan oluşmuştur. 1820 yılından sonra Yeni Zelanda'ya göç edenler balina avcıları, tüccarlar ve misyonerlerdir. Bu göçmenler, adanın yerli halkı Maoriler tarafından Pakeha olarak adlandırılmıştır (Lerner vd. 2006: 43-44).

1840 yılında İngiliz William Hudson ile 42 Maorili kabile şefi arasında Waitangi antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşma ile birlikte İngiliz asıllı göçmenlerin adada iskan edilebilmesine olanak tanınırken, Maorili yerli halkın arazilerini yalnızca Britanyalı yöneticilere satması maddeler arasında yer almıştır (Lerner vd. 2006: 44). Maorililerin arazilerini Pakehalılara satmasıyla büyük bir tartışma başlamıştır. Bunun yanı sıra 1840 yılında Yeni Zelanda Şirketi, adaya yeni koloni yerleştirmek için kurulmuştur. Bu şirketin kuruluş amaçlarından biri, dönemin Büyük Britanya'sındaki mevcut nüfus fazlasının adaya göç ettirilmesinin sağlanmasıdır. 1860 yılında Yeni Zelanda'daki yerli halk adadan göçe zorlanmıştır. 1974 yılında Maorili kabilelerin geçmiş dönemde yaşadıkları olumsuz tarihi olayları ortadan kaldırmak amacıyla Waitangi Mahkemesi kurularak, yerli halka toprak mülkiyeti ile ilgili konularda hakim kılınması sağlandı. Bu mahkeme ise ülkedeki yerli halka ait yerlerin devamı konusunda yardımcı görevler üstlendi (Lerner vd. 2006: 45).

Yeni Zelanda: Çokkültürlülük Pratiği

Yeni Zelanda, İskoç göçmenlerin ülkesine yoğun göç etmesi nedeniyle İskoç ağırlıklı göçmenler tarafından oluşturulmuştur (Jupp 2002: 5). 1700'lü yılların sonundan 1990 yılına kadar geçen sürede Yeni Zelanda için birincil göç kaynağı Büyük Britanya'ydı (Jupp 2002: 12). Yeni Zelanda'daki Beyaz göçmen politikasının sona erdirilmesi ile birlikte ülkeye, özellikle Asyalı göçmenlerin artan göçü 1990'lı yıllarda

kamusal alanda artan bir tartışmanın doğuşuna kaynaklık etmiştir.¹ Beyaz Yeni Zelanda göçmen politikası 90'lı yıllara kadar ülkeye Anglo-Sakson, yani İngiliz ve Avustralya menşeli bireylerin ya da toplulukların ağırlıklı olarak göç etmesinin kolaylıklarını sağlamaktaydı. Ancak bu politikanın tek istisnası 1960'lı yıllarda ülkeye Kuzey Avrupa ve Hollanda'dan ve aynı zamanda diğer İngilizce konuşan Pasifik adalardan gelen toplulukların göçlerine izin verilmesiydi.

Yeni Zelanda'da bir dönem var olan Beyaz göçmenlik politikasının arka planında ırkçı bir tavra sahip olduğu kuşku götürmezdir. Bu politikadaki asli unsur, beyaz kimliğe sahip olmanın Yeni Zelanda'da etnik anlamdaki baskın konumu ifade etmesidir. Fakat şu halde Yeni Zelanda'da geçmişten bugüne devam eden süreçte varolan etnik unsurların bugünkü mevcudiyeti ne olacaktır? Başka bir ifadeyle hakim bir "beyaz" söyleminin ortaya koyduğu ırkçı pratiğin, buradaki mevcut etnik azınlıklar ile olan ilişkisinin dikey ya da yatay eksenli toplumsal bir düzlemde etkileşimi olası mıdır? Bu soruya verilebilecek cevap, Yeni Zelanda'daki etnik azınlıklar üzerinden gidildiği takdirde anlamlıdır.

Yeni Zelanda'daki Etnik Farklılık ve Çokkültürlülük

Yeni Zelanda, sahip olduğu etnik azınlıklar bağlamında iki kültürün ön plana çıktığı kültürel bir yapıya sahiptir. Bunlardan ilki bu ada ülkesinin yerli halkı olan Maoriler; ikincisi ise, ülkedeki beyazlarla evlenmiş ve karmaşık ayrı bir etnik yapıdan oluşan Pakehalardır (Forrest&Dunn 2007: 699).

Yeni Zelanda'daki çokkültürlülük pratiklerin oluşumunda asıl önemli odak nokta, Maoriler ile Yeni Zelandalı yerleşimciler arasındaki tarihsel ihtilaflar ile bu ihtilafların ortadan kaldırılmasına yönelik toplumsal düzlemdeki ekonomik ve sosyal uçurumun en aza indirilmesine ilişkin çabalar. Bu bağlamda, özellikle Yeni Zelanda'daki yerli Maorilerin geçmiş dönemde var olan ancak unutulmaya yüz tutan geleneksel kültürel özelliklerini gün yüzüne çıkarmak için sergiledikleri çabalar, göçmenlerle aralarındaki iki kültürlü ulus algılayışını yeniden icat etmek amacıyla liberal isteklerin artmasına kaynaklık etmiştir (Maxwell 1998: 195). Bu türden bir algının temelinde, Waitangi anlaşmasının öngördüğü yerli halkların gerek sanatsal gerekse de kamusal görünürülüklerinin artırılması yer almaktadır. Öyle ki, bu anlaşma, eğitim alanında farklı kültürel unsurların görünürülüğünün ve deneyiminin sağlanmasına yönelik bir politikanın gerçekleştirilebilmesini içermektedir (Maxwell 1998: 195). Bu anlamda çokkültürlülük Yeni Zelanda'da, Yeni Zelandalıların artan kültürel farklılığına rağmen, ulusallık tartışmalarında ve siyasetinde diğer Batılı ülkelere göre yeni yeni yer bulmaktadır.

¹ Özellikle Yeni Zelanda, her ne kadar Pasifik ülkelerinden gelen göçmenlere karşı Avustralya'ya oranla daha liberal bir tavır sergilese de, hem Çin hem de Hindistan'dan gelen göçmenlere karşı "beyaz" olma zorunluluğuna yönelik bir göç politikası geliştirmiştir (Jupp 2002: 14).

Yeni Zelanda'daki çokkültürlülüğe ilişkin tartışmalar, kültürel farklılığı işaret eden siyasaların geliştirilmesine yönelik Auckland'da² bir baskı yaratmıştır (Hiebert vd. 2003: 32). Donna Awatere "Maori Sovereignty" adlı eserinde, genç kuşak Maorilerin önceki dönemlerden farklı olarak mülkiyet ya da toprak elde etme isteminden daha çok eğitim, hukuk, siyaset gibi kamusal alanlarda ve aynı zamanda siyasal parti kurmaya yönelik taleplerde bulduklarını ifade etmektedir (Awatere'den akt. Maxwell 1998: 196). Bu türden kamusal söylemlere ilişkin talepler, protestolar ve yürüyüşler kanalıyla hem etnik unsurları yeniden ıslah etmeye (reculturation) yönelik politikaları ortadan kaldırmayı hedeflemiştir. Maori halkının bu türden faaliyetleri, Yeni Zelanda anayasasının bazı maddelerinde değişikliklere neden olmuştur. Bu değişiklikler, daha önce Maori halkı ile yapılan anlaşmanın yeniden gözden geçirilmesini ve toprak talepleri ile ilgili durumlarda hükümete tavsiyelerde bulunmayı gerektirmekteydi.

Anayasal değişikliğin görüldüğü bir diğer önemli alan eğitimidir. Eğitim alanında 1980 yılında Maori kültürü ile ilgili üniversitelerde ve liselerde çalışmalar yapılmaya başlanmış, bunun yanı sıra Maori diline yönelik yapısal ve dil bilimsel incelemelere girilmiştir. Eğitim alanında görülen Maori kültürü ve dili üzerine yapılan incelemelerdeki artışın temelinde bir başka faktör yer almaktadır. Bu faktör, eğitim alanında İngilizcenin hakim bir paradigma olarak görülmemesine yönelik siyasi ve eğitsel çabalar. Bu ve benzeri çabalar, beyaz Yeni Zealandlıların ülkede var olan toprakların gerçek/doğal sahibinin kim olduğuna yönelik bir vicdan muhasebesine kaynaklık etmiştir. Bunun yanı sıra, Maorilerin 1970 ve 1980'ler süresince hem siyasi hem de eğitim ve sanatsal alanda gerçekleştirdikleri eylemler, iki kültürlülük anlayışından bir politika olarak çokkültürlülük anlayışına doğru geçişi de sağlamıştır. Bu anlamda Yeni Zelanda açısından çokkültürlülük, gerek hükümet gerekse de idari bürokrasi açısından yerli halkın-Maorilerin-talepleri doğrultusunda şekillenen ve tarihsel anlamda geçmiş dönemlerdeki toprak, siyaset vb. talepleri ile de yüzleşmek zorunda kalınan siyasal bir gündemi içermektedir (Maxwell 1998: 196).

90'lı yıllarla birlikte Yeni Zelanda'ya göç eden Asyalılar³ ile iki kültürlülük bir problem haline dönüşmüştür. Bu göç akımı Yeni Zelanda'da ulusalcı tavrın doğmasına neden olmuştur. Bu ulusalcı tavrılardan ilki siyasal alanda New Zealand First Party'nin kurulmasıdır. Partinin kuruluşu, göçmenlerin Yeni Zelanda toplumuna asimile olması beklentisini oluşturmuştur. Bu beklentinin kökeninde tekil ulusalcılık söylemi ile farklılaştırılmamış yurttaşlık yaklaşımları yer almaktadır (Fleras& Spoonley 1999: 15).

² Yeni Zelanda'nın en fazla kentleşme oranına sahip ve gelişmiş kentlerinden biri olan Auckland, ülkenin kültürel çeşitliliğin/farklılığın en yaygın olduğu kent olarak da öne çıkmaktadır (Forrest&Dunn 2007: 700).

³ Yeni Zelanda'ya göç edenler, Avustralya'ya göç edebilmek amacıyla bu ülkenin pasaportunu kullanmaktaydı. Avustralya göçmen bürosu için bir problem olarak algılanan bu durum, 2000 yılında Avustralya Göçmen Bürosu tarafından yapılan çalışma ile ortaya konmuştur. Avustralya'ya göç edenlerin yüzde 20'si Yeni Zelanda pasaportuna sahip olmasına rağmen, doğum yerleri itibarıyla okyanus ötesidir. Aynı zamanda bu göçmenler Yeni Zelanda'ya Avustralya'ya göçleri için "arka kapı olarak" görmektedirler (Jupp 2002: 204).

Yeni Zelanda'daki çokkültürlülük uygulamalarının temelinde iki kültürlülük ile çokkültürlülük tartışmalarının yer aldığı siyasi ve toplumsal bir gerçekliktir. İki kültürlülük ve çokkültürlülük tartışmalarının önemli sacayağını yerli halkın taleplerinin hangi doğrultuda gerçekleştirilebileceği olgusu oluşturmaktadır. Ancak gerek yerli halkın talepleri gerekse de Asyalı göçmen akımının oluşturduğu göç politikası, çokkültürlülük söyleminin şekillenmesinde önemli bir paya sahiptir. Her iki noktada vurgulanan ülkenin ulusalcı bir söylemden daha çok kültürel özellikleri ile bireylerin ve toplulukların kamusal düzeyde görünürlüklerinin sağlanmasıdır.

Avustralya: Tarihsel Arka Plan

Avustralya tarihi bakımından bir İngiliz kolonisidir. 1788 yılında Britanya'daki mahkumlar sürgün amaçlı olarak Avustralya'ya getirilmiş ve bu anlamda tarihte ilk defa Avustralya göç olgusu ile karşılaşmıştır.

Ada ülkesi olarak Avustralya, ilk defa Yeni Zelanda'da olduğu gibi Kaptan James Cook tarafından keşfedilmiştir. Cook Britanya hükümetine Avustralya'nın tarımsal faaliyetler açısından uygun bir yapıya sahip olduğunu raporla bildirmiştir. Bu rapor doğrultusunda İngiliz hükümeti, Britanya'daki hükümlülerin Cook'un isim babalığını yaptığı New South Wales sahil bölgesine yerleştirilmesini uygun bulmuştur.

Avustralya bir dönem, ceza çekilen uzaktaki yer anlamına gelmiştir. Yine bu kıta, Britanya'da ekonomik anlamda kapitalist sınıf açısından kabul görmeyen mevcut alt sınıfların kalıcı olarak ülke dışına sürgün edilmesi için uygun bir yer olmuştur. Alt sınıfların kıtaya gönderilmesi ile birlikte bir sömürge kıtası haline dönüştürülen Avustralya'nın ekonomik gereksinimlerinin sağlayabilmesi amaçlı serbest işgücü kaynağı sağlanmıştır. Bu türden bir serbest iş gücü kaynağı, Büyük Britanya mahkemelerince suçlu bulunanların kıtaya gönderilerek- ki bu süreç 7 ile 14 yıl boyunca sürmüştür-sömürge idareleri adına çalışması ile olanaklıydı. Bu durum hem ucuz iş gücü hem de serbest iş gücü olarak gönderilen mahkumların kullanılabilme kolaylığına imkan tanımıştır.

Koloni yerleşimleri 1793 yılında göçmenler ve hükümlülerin bir arada olduğu nüfus yapısını ortaya çıkarmıştır. Hükümlülerin cezalarının bitiminde bu kıtada kalması ve burada bir aile kurmaları ile birlikte göçmen nüfusun da yerleşimleri sonucunda kıta nüfusu artmıştır. Bu nüfus daha sonrasında modern Avustralya'nın kurulmasında önemli bir işlevi yerine getirmiştir. Bu anlamda modern Avustralya'nın ulusal yapısının tarihsel kökenleri de bu hükümlü ve göçmenlerin oluşturduğu toplumsal özelliklerde yatmaktadır (Lerner vd. 2006: 28-30).

Avustralya: İkinci Göç Dalgası

Avustralya bir göç ülkesidir. Daha önce de belirtildiği üzere, kıta 18. yüzyılda İngiliz ve İrlandalı hükümlüler ile göçmenlerin birlikte yer aldığı ve nüfusunun büyük çoğunluğunun bu ve benzeri unsurlar tarafından oluşturulduğu bir yer konumundaydı. 19. ve 20. yüzyılın büyük bir çoğunluğunda Avustralya kıtasına göçlerde Avrupa kıtasından, özellikle İngilizce konuşan göçmenlere yerleşme ve oturma hakları

tanınmaktaydı. Bu türden bir göçmen politikası son analizde, beyazların üstünlüğü veya Asya ve Afrikalıların ikincil sınıf konumuna getirilmesi düşüncesini doğurmuştur (Lerner vd. 2006: 121).

Asya kökenli göçmenler (bu göçmenlerin bir çoğu Çin ya da Hindistan kökenli işçilerden oluşmaktaydı), 1830'lu ve 1840'lı yıllarda Avustralya'daki kolonilerde yerleşme fırsatı bulabilmiştir. Ancak bu türden göçmenlerin sayılarının azlığı, beyaz Avustralyalılar açısından korkulabilecek bir durum oluşturmamaktaydı. Ancak bu sayısal durum New South Wales ile Victoria'da altın madenlerinin bulunmasıyla büyük bir değişikliğe uğramıştır. Özellikle bu madenlerde çalışmak üzere Çin'den Avustralya'ya büyük bir göç yaşanmıştır. Bu göç akımının niceliksel anlamdaki yoğunluğunun oldukça fazla olması nedeniyle ilk defa Avustralya'da altın madenlerinde çalışan Avustralyalılar tarafından Çin asıllı göçmenlere yönelik küçük çaplı bir tepki ortaya konmuştur (Lerner vd. 2006: 122). Bu tepkiye karşılık olarak Avustralya hükümeti, Çin asıllı göçmenlerin ülkeye olan göçlerini engellemeye yönelik kanunlar çıkarmıştır.

1901 yılında çıkarılan yasa ile ülkeye sadece İngilizce konuşan "beyaz Avrupalıların" göçü olanaklı hale getirilmiştir. Bu yasa ile birlikte Avustralya Beyaz göçmen politikası şekillenmiştir. Bu göç politikasında İngiliz vatandaşı Aşyalıların da ülkeye göçüne yasak getirilmiştir. Ancak bu noktada yasa, uluslararası alanda büyük bir tepkiyle karşılandı. Özellikle Japonya kökenli göçmenlere karşı tırksal bir tutum sergilendiği vurgusu, yasa nedeniyle Avustralya'nın diplomatik bir takım problemlerle yüz yüze gelmesine neden olmuştur (Lerner vd. 2006: 122-123). Başka bir ifade ile "Beyaz" göçmen politikasının olumsuz imalar içermesi ve bir anlamda "ulusal utanç kaynağı"na bürünmesi nedeniyle 1966 yılında bu politikadan vazgeçilmiştir. Fakat beyaz göçmen politikası Çin ve Avrupa'dan ciddi oranlarda gelen göçmenlerin sınırlandırılmasında tam anlamıyla etkili olamamıştır (Lerner vd. 2006: 124). Çinli göçmenler dışında ülkeye Lübnan'dan⁴ ve başka birçok ülkeden göçmenlerin gelmeye başlaması ile birlikte göç, sanal anlamda bir doyum noktasına da ulaşmıştır.

Yoğun göçlerle birlikte Avustralya'ya gelen farklı ülkelerden gelen göçmenler tarafından belirgin bir topluluksal yapı oluşturmuştur. Oluşan bu topluluksal yapılar yirminci yüzyılda görülen göçler ile adeta güçlenmiştir. Bu anlamda ülkeye göçmenlerin gelişi asla durdurulamamış, hatta bu sayı giderek artmıştır. Özellikle 1980'li yıllarda yüz bine yakın göçmen Avustralya'ya yoğun bir şekilde göç etmiştir (Lerner vd. 2006: 263). Bu niceliksel oran, dünya üzerinde o yıllar içerisinde görülebilen en yüksek oranlardan biridir. 1990'lı yıllarda ülkenin büyük kentlerinde

⁴ Avustralya'ya göç eden gruplar içerisinde coğrafi anlamda en yoğun olanlar Lübnan asıllılar iken, Lübnanlıları Yunanlılar ve İtalyanlar takip etmekteydi. Lübnan asıllı göçmenler büyük kentlerde yoğunlaşmaktaydı. Lübnan asıllı göçmenlerin göç oranlarında dikkati çeken unsur, dinsel anlamda Hıristiyan olanlardan daha fazla olarak Müslüman Lübnanlı göçmenlerin bulunmasıydı. Dinsel anlamda Alman göçmenlere göre, ki bu göçmenler evlerinde İngilizce konuşmaktaydılar, İngilizceyi evde ya da özel yaşantılarında kullanma anlamında en dirençli gruplardan biri idi (Shavazi&McDonald 2000: 228-229). Bu bağlamda göçmenlerin Avustralya'da İngilizce konuşma sıklıkları ve bu dili benimseme oranları ile ilgili olarak bkz. (Chiswick vd. 2004: 620-625).

Lübnan, Tayvan, Çin, Malezya, Hindistan ve Kore kökenli yerleşimcilerin oranı artmıştır.⁵ Ülkeye göç edenlerin niceliksel anlamdaki artışı, konservatif tepkiye de neden olmuştur. One Nation Partisi'nden Pauline Hanson, göçmenlerin asimile edilmemesinin Avustralya ulusal kültürüne bir tehdit olduğu vurgusunda bulunmuştur (Jayasuriya 1990: 125). Ancak tüm bu tepkilere karşın, 2000 yılında Avustralya genelinde çokkültürlülük bir politika olarak geçerlilik kazanmıştır.

Avustralya'da Çokkültürlülük Politikası

Avustralya, yaşadığımız bu yüzyıl içerisinde Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'dan sonra dünyada üçüncü büyük göç alan ülke konumundadır. Yaşanan yoğun göçlere rağmen Avustralya'daki çokkültürlülük politikası iki farklı şekilde geçerlilik kazanmıştır. Bunlardan ilki, göçmenlerin kültürel ve dilsel talepleri; ikincisi ülkedeki mevcut yerli halk olarak Aborjinlerin kültürel ve dilsel talepleridir.

Avustralya'nın Büyük Britanya tarafından keşfi öncesinde kıtada meskun halde bulunan Aborjinler bağlamında çokkültürlülük uygulamalarında siyasi ve toplumsal anlamda farklı bir yapı karşımıza çıkmaktadır. Yapısal anlamda her ulus devlet, kendi içerisinde bulunan yerli azınlıklara karşı sosyal, ekonomik, kültürel konularda farklı yaklaşımlarda bulunduğu gibi, sahip olunan tarihsel ve siyasi arka planlar bağlamında da çeşitlilik görülebilecektir.

Azınlık grupları, Batılı liberal devletlerde, topluluk içi bağların yoğun yaşandığı ve belirli bir toprak parçasına bağlılıkça oluşan bir birliktelik olarak değerlendirilmektedir (Jayasuriya 1990: 125). Ulus devletler, merkezi hükümetlerinin ve sosyal bütünlüklerinin bir meydan okuyucusu anlamında azınlıkları ele alarak, onları bir sorun olarak algılayabilmektedir (Jupp 2009: 152).

Azınlık gruplarının en önemli ve aynı zamanda ayırt edici özelliği, belirli bir yere/toprak parçasına ait olmaktır. Bu açıdan, yerli halk veya azınlık grupları ile göçmenler arasında belirgin bir fark ortaya çıkmaktadır. Aborjinlerin teritoryal haklar dolayımında geliştirdiği tanınma mücadelesi ile göçmenlerin dilsel, dinsel ve kültürel farklılık talepleri Avustralya'daki çokkültürlülük politikasının da farklılaşmasına kaynaklık etmektedir. Teritoryal hak talebi, Aborjinlerin Avustralya devleti ile siyasi ve ekonomik ilişkisindeki belirgin noktayı anlamlı kılmaktadır. Özellikle kamu politikaları açısından durum irdelendiğinde, Aborjinlerin taleplerinin yoğunluk kazandığı nokta tanınma doğrultusunda karakterize edilmiştir. Bu karakterize ediliş içerisindeki temel talep, özel statü ve hakların korunması ve teşvik edilmesidir (Jayasuriya 1990: 125).

⁵ Bu bağlamda yaşanan göç oranlarındaki artış sonucunda Avustralya'da göçmenler için kalıcı çözümler öneren programlar oluşturulmuştur. Bu programlar ise iki şekilde uygulamaya konulmuştur. Bunlardan ilki insani boyutlu göçmen politikası, ikincisi yerleşim merkezli göçmen politikasıdır (Hugo 2009: 22-25).

Aborjinlerin bu talepleri, Avustralya'daki çokkültürlülük politikasını, etnik ilişkiler bağlamında, özellikle de dil⁶ ve kültür temelinde şekillendirmektedir.

Aborjinlerin kültürlerini asimile etme politikaları bir dönem Avustralya için en önemli konuydu. Asimilasyon politikası tekil boyutta sadece Aborjinlere uygulanmamıştır. Ülkeye göç diğer gruplara bir dönem bu politika uygulanmaya çalışılmıştır. Bu türden bir politikayı yalnızca Avustralya uygulamamıştır. Avustralya ve diğer batılı devletler (Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, İngiltere vb.) asimilasyon politikalarını, ülkelerine göç edenlerin büyük toplum ile uyum içerisinde olması ve yine göçmenlerin topluma adaptasyonlarında ortak bir dilin, kültürün ve sadakatin sağlanması düşüncesi çerçevesinde benimsemiştir. Avustralya'daki asimilasyon politikasındaki temel fark, göç eden bireylere iyi bir yaşam vaadi temelindeki tekkültürlü göçmenlik programı doğrultusunda hareket edilmiştir. Bu tekkültürlü göçmenlik politikasında hedef, bireylerin ya da toplulukların Avustralya'daki İngilizce hakimiyetini algılaması ve bu dili benimsemesidir (Jupp 2009: 154-155). Fakat Avustralya bu tekkültürlülük politikasını 1970'li yıllarda bırakarak, ülkede mevcut yerli halk özelinde, yani Aborjinler özelinde, onların kültürlerini idame ettirmeye ve korumaya yönelik politikalarında, özellikle siyasal alanda, pozitif ayrımcılık yöntemini benimsemiştir. Bu doğrultuda, Aborjinlerin büyük toplum içerisinde kültürlerini tanıtmaya yönelik eylemleri gerçekleştirebilmesine olanak tanınmıştır. Eğitim alanındaki uygulamalara bakıldığında, üniversitelerde Aborjinlerin tarihi, kültürleri ve dilsel özellikleri ders programlarına alınmış, yaşanan olumsuzlukların ortadan kaldırılmasına yönelik faaliyet alanları genişletilmeye çalışılmıştır. Bu anlamda bugünün Avustralyası, toplumsal ve siyasal alanlarda artan bir şekilde çokkültürlü bir özelliğe bürünürken, Anglo ayrıcalık ve kültürel egemenliğine dayalı mirasından kurtulmaya yönelik bir takım faaliyetlere kapı aralamaktadır. Dönemin başbakanı Paul Keating'in modern Avustralya toplumunun çokkültürlü toplum özelliği sergileyen yeni bir kimlik anlayışı oluşturulmasına dair vurgusu, Avustralya'nın sahip olduğu Anglo kimlik iddialarının yeniden gözden geçirilmesine ve yine yeni ve daha geniş kavramlar içerisinde Anglo kimliğinin konumlandırılmasına ilişkin büyük bir etkide bulunmuştur (Johnson 2000: 50-55).

Avustralya'nın çokkültürlü bir toplumsal kimlik oluşturmaya yönelik çabaları son analizde, Anglo kültürünü bir etnik özelliğe eklemleyerek Anglo ayrıcalık ile yüzleşebilmesine olanak tanımıştır. Anglo ayrıcalığın egemen bir düşünce kalıbı olarak hakim olduğu önceki dönemlerde "öteki", Anglo kültürünü benimsemeyen ya da Anglo özelliklere sahip olmayan şekilde nitelenmekteydi. Bu türden bir ötekileştirmede en önemli yön, Anglo düşüncesinin özü itibarıyla bir etnisite olarak ele alınmamasıdır. Ancak bugün gelinen nokta itibarıyla Avustralya'da toplumun çokkültürlü bir yapıya büründürülmesi ve düşünsel planda bu yapının gerekliliğinin vurgulanması, Avustralyalıların etnik çoğulculuğu benimsemesine ve bir Anglo ulusal kimlik algısı yerine yeni, kozmopolit bir toplumsal biçimin kabulüne yönelik çabaları arttırmıştır (Johnson 2002: 163-188). Toplumun kozmopolit bir yapıya büründürülmesine yönelik

⁶ Avustralya'daki 1984 Ulusal Dil Raporu'na göre ülkede 150 farklı Aborjinal dil grubu bulunmaktadır. Ancak La Bianco Raporu'na göre bunlardan sadece 50'si halihazırda bu gruplar tarafından kullanılmaktadır (Jayasuriya 1990: 130).

çabalar, tutucu düşünürler tarafından eleştiriye tabi tutulmuştur. Bu eleştiride odak nokta, kozmopolit düşüncenin ana akım Avustralya toplumunun belirli çıkar grupları lehine değiştirilmesi/düzenlenmesi üzerinedir (Johnson 2002: 177). Bu eleştirinin devamında ise tutucu çevre, geçmiş dönemin baskın toplumsal yapısının bugün azınlık konumuna indirgenmiş ve yine geçmiş dönemin azınlık ve marjinal gruplarının çoğunluk olarak Anglo toplumsal yapısını tehdit eder bir hale büründürdüğünü ifade etmiştir. Bu türden bir düşünce, sonuç olarak, şu türden bir sorunun gerekliliğini ortaya koymaktadır: Çokkültürlülük düşüncesi Anglo hakimiyetinin Avustralya toplumu için bir sonu anlamına mı gelmektedir? Böyle bir soru, temelde, Avustralyalı birçok Anglo kökenli birey ya da topluluk tarafından çokkültürlülüğün olumlu karşılanmadığı düşüncesini doğurabilmektedir.

1980'li yıllardan bugüne Avustralya hükümeti, etnik çeşitliliği ve kültürel farklılığı bir politika olarak kabul etmiştir. Bir politika olarak çokkültürlülüğün benimsenmesine rağmen ülke içerisinde Anglo çoğunluğun azınlık konumuna gelebileceği söylemi, bu politikaya karşı devam etmiştir. Gerçekte bu söylem tarzı, asıl anlamı itibarıyla pasif bir çoğunluk özlemi duygusu yaratmaktadır. Aynı zamanda bu söylem, çokkültürlülük politikasının kültürel alanda marjinalleri ve azınlıkları desteklediği vurgusunda bulunmakta, bu bağlamda egemen kültürün görmezden gelinmesinin kötü sonuçlar doğurabileceği sanal korkusu yaratmaya çalışarak, farklı kültürlerin çoğulculuğuna karşı bir eylem haline dönüştürülmesi tepkisini barındırmaktadır (Forrest&Dunn 2007: 703-708). Bu söylem dolayımında gelişen tepki Avustralya'da iki farklı şekil almıştır. Bu tepkilerden ilki, 1996 yılında Avustralya'da yapılan seçimde One Nation partisinden muhafazakar-popülist söyleme sahip Pauline Hanson'un federal mecliste sandalye kazanmasıdır. Seçim döneminde bu partinin söylemindeki temel vurgu, Asyalı göçmenlerin ülkeye göçlerinin sayısal anlamdaki çoğunluğu üzerinedir. Özellikle göçün niceliksel oranının bu şekilde devam etmesi durumunda ve Avustralya hükümetinin çokkültürlülük politikasını devamlı surette uygulama çabasıyla ülkedeki etnik farklılaşmanın giderek artacağını, bu farklılaşmanın ise ülkedeki birliği ortadan kaldırabileceğini vurgulayan parti taraftarları, toplumsal çatışmanın kaçınılmaz bir şekilde yaşanacağı sanal korkusunu kitleler üzerinde yaratmaya çalışmıştır (Forrest&Dunn 2007: 716).

İkinci tepki, 1996'da John Howard'ın başbakan seçilmesi ile oluşmaya başlamıştır. Başbakanın göç ve göçmenlik politikalarına yönelik ortaya koyduğu olumsuz tavır ile çokkültürlülük politikalarının uygulanma hızında belirgin bir yavaşlama görülmüştür. Bunu yanı sıra, Anglo ayrıcalık, kimlik ve kültür vurgusu siyasi planda tekrar önem kazanmaya başlamıştır. Bu durumun en önemli göstergesi, Howard'ın farklı etnik grupların sahip oldukları yardım fonlarını kaldırmasıdır. Howard'ın başbakanlığı döneminde ortak inanç ve fikirleri kurmaya yönelik eylemleri içeren çokkültürlülük politikası, tercih edilen bir terim olarak görülmemiştir (Johnson 2002: 177). Howard hükümeti, Avustralya Çokkültürlülük Danışma Konseyi'ndeki çokkültürlülük vurgusuna, Avustralya temel değerlerini ekleyerek, bu politikadaki en önemli değişikliği yapmıştır. Çokkültürlü bir politikanın geliştirilmesini engelleyici bu türden bir tavrın toplumsal ve siyasal alandaki etkisi, çokkültürlü tarih ve kimlik içerisinde Anglo-Avustralyalıların ayrıcalıklı bir statü kazanmasına neden olmuştur (Johnson 2002: 177-178). Bu doğrultuda, hükümetin gerçekleştirdiği siyasi eylem ve

politik tavrı, Anglo-Avustralyalıların geçmiş dönemdeki egemen konumunu daha da kuvvetlendirmeyi hedeflerken, azınlıkların ve etnik kategorilerin ise azınlık konumunu devam ettirmeyi ve asimilasyonist politikayı korumayı amaçlamıştır. Bunun yanı sıra bu politika, geçmiş hükümetlerin gerçekleştirmeye çalıştığı çokkültürlülük politikalarındaki azınlıkların ve etnik kategorilerin toplumsal bütünleşme ve farklılıkların giderilmesine yönelik çabalarının yerine, asimilasyonist tavrın tekrar ele alınmasına ve bir gündem olarak işlenmesine neden olmuştur.

Yukarıda ifade edilen iki farklı tepkinin ya da tavrın sonuçta Avustralya'nın uygulamaya çalıştığı çokkültürlülük politikasının diğer ülkelerin uygulamaya çalıştığı çokkültürlülük politikalarıyla farklı bir durumun oluşumuna neden olduğu görülmektedir. Burada ifade edebileceğimiz fark, Avustralya'daki Anglo-Avustralyalıların ayrıcalıklarını koruması ya da bu ayrıcalığın ortadan kaldırılması arasında gerçekleştirilen tartışmalardır. Sonuçta 1990'lar boyunca süre giden bu tartışmalar ile birlikte çokkültürlülük politikası Avustralya'da farklı bir yön almıştır.

Sonuç

Avustralya'daki çokkültürlülük politikasında ulusal azınlıklara gösterilen ilgi ile göçmenlere karşı gösterilen ilgi farklı dönemlerde farklı muhtevalara sahip olmuştur. Örneğin, 1989 yılına kadar Aborjinlere gösterilen politik ve kültürel ilgi çok az düzeydeydi (Jupp 2002: 84). Ancak, özellikle azınlık ulusa yönelik kültürel ve dilsel tanıma, koruma çabaları belirli bir özerklik haline bürünürken, göçmenlere yönelik politika ise benimseme ya da benimsememe arasındaki bir med cezirdir. Bunun yanı sıra dinsel topluluklar ise dikkate alınmamıştır. Dilsel farklılık, etnik çeşitliliğin bir özelliği olarak görülmüştür. Bu anlamda Avustralya'daki çokkültürlülük politikasında esas sorun, İngiliz asıllı olmayan göçmenlerin büyük topluma nasıl entegre edilebilirliği üzerinedir. Bu şekildeki bir entegrasyon politikası, gerek azınlıklar gerek göçmenler ve gerekse de büyük toplum tarafından tam anlaşılammıştır. Çünkü bu türden bir entegrasyon için icat edilen İngilizce konuşmayan topluluklar terimi, zihinlerde bir takım sorunların doğuşuna neden olmuştur. Bunun yerine çokkültürlülük terimi geçirilerek, ülkenin sahip olduğu yerel özellikler vurgulanmaya çalışılmıştır. Bu anlamda Avustralya'da uygulamaya konulan çokkültürlülük politikası Kanada'daki sivil haklara ve anayasal güvenceye daha az vurguda bulunarak, kendi içerisinde bir bireşim yaratabilmiştir. Bu bireşim içerisinde kültürel özelliklere vurgu, diğer ülkelerdeki vurgudan daha azdır. Yine ayırıcı kültürel farklılıkları kabul etme noktasında da sıkıntılarla karşılaşmıştır (Jupp 2002: 85).

Tüm bu anlamları ve farklılıkları içerisinde Avustralya'daki çokkültürlülük uygulaması ile daha çok herkesin ortak amaçlar etrafında şekillenen davranışlar kümesi sergilenmesi hedeflenmektedir. Ancak bu tür formülasyonlar, belirli dönemlerde değişikliğe uğrayarak hem azınlık toplulukları hem de göçmenler için uygun yasal yöntemler belirlenerek değişikliklere kapı aralayabilmiş ve bu sayede ülkedeki çokkültürlülük ile ilgili eleştirileri de ortadan kaldırma hedeflenmiştir. Bunları gerçekleştirebilmek için eğitim alanında, çokdilli ve çokkültürlü bir yapı benimsenmiş ve kamusal alanda çokkültürlülük ile ilgili kurumsal düzenlemelere gidilmiştir. Liberal

demokratik prensipler doğrultusunda hoşgörü inancı büyük toplumda benimsetilmeye çalışılmıştır.

Yeni Zelanda'da çokkültürlülük uygulamaları, ülkeye göç eden topluluklar özelinde gerçekleşirken; göçmen toplulukların dilsel, kültürel ve dinsel kimliklerinin ön planda tutulması hedeflenmiştir. Ancak sayılan bu farklılıkların bir bütün olarak değerlendirilmesi süreci, belirli dönemlerde, özellikle siyasi içerimlere sahip politik tavırlar nedeniyle akamete uğramıştır. Bu bağlamda gerek Avustralya gerek Yeni Zelanda çokkültürlülük politikalarını geliştirme potansiyellerini konjonktürel gelişmeler odağında sürdürmeye çalışmış, belirli dönemlerde bu gelişme seyri eksiklikler ve eksiltmelerle sorunlu bir hal almasına rağmen, yine de adı geçen iki ülke de bu politikayı geliştirebilme potansiyeli sergilemiştir.

Sonuç olarak, farklı ülkelerin çokkültürlülük politikalarının ve uygulamalarının gözden geçirilmesi, ülkemizde farklılıklara ilişkin geliştirilmeye çalışılan "dil" in hangi noktalarda eksikliklerinin olduğu noktasında uygun örnekler sunmaktadır. Ancak burada, özellikle farklı ülkelerde görülen çokkültürlülük politikalarındaki ve uygulamalarındaki durumun; yani göçmenler özelinde geliştirilmeye çalışılan bu uygulamaların farkları da göz önünde bulundurularak, bundan sonraki çalışmalarda bu farklılıklar üzerinde odaklanılması sağlanacaktır.

Kaynakça

- BROWN David (2000) *Contemporary Nationalism: Civic, Ethnocultural and Multicultural Politics*, Routledge.
- CHISWICK Barry R., LEE Yew Liang, MILLER Paul W. (2004) "Immigrants' Language Skills: The Australian Experience in a Longitudinal Survey", *International Migration Review*, vol. 38, no. 2, (Summer, 2004), pp. 611-654.
- FLERAS Augie, SPOONLEY Paul (1999) *Recalling Aotearoa: Indigenous Politics and Ethnic Relations in New Zealand*, Greenlane: Oxford University Press.
- FORREST James, DUNN Kevin (2007), "Constructing Racism in Sydney, Australia's Largest Ethnicity", *Urban Studies*, vol. 44, no. 4, (April, 2007), pp. 699-721.
- HIEBERT D., COLLINS J., SPOONLEY P. (2003) "Uneven Globalization: Neoliberal Regimes, Immigration and Multiculturalism in Australia, Canada and New Zealand", *Vancouver Centre of Excellence for Research on Immigration and Integration in the Metropolis* (RIIM), Working Paper No. 03-05.
- HUGO Graeme (2009) "Flows of Immigrants 1993-2008: Australia", *Nations of Immigrants: Australia and the USA Compared*, ed. J. Higley-J. Nieuwenhuysen-S. Neerup, Cheltenham: Edward Elgar Publishing Inc.
- JAYASURIYA Laksiri (1990) "Language and Culture in Australian Public Policy: Some Critical Reflections", *International Migration Review*, vol. 24, no. 1, (Spring, 1990), pp. 124-148.
- JOHNSON Carol (2000) *Governing Change: From Keating to Howard*, St. Lucia: University of Queensland Pres.

JOHNSON Carol (2002) "The Dilemmas of Ethnic Privilege: A Comparison of Constructions of 'British', 'English' and 'Anglo-Celtic' Identity in Contemporary British and Australian Political Discourse", *Ethnicities*, 2/2, pp. 163-188.

JUPP James (2002) *From White Australia to Woomera: The Story of Australian Immigration*, New York: Cambridge University Press.

JUPP James (2009) "Immigrant Settlement, Ethnic Relations and Multiculturalism in Australia", *Nations of Immigrants: Australia and the USA Compared*, ed. J. Higley-J. Nieuwenhuysen-S. Neerup, Cheltenham: Edward Elgar Publishing Inc.

LERNER K. Lee, LERNER Brenda Wilmoth, WILMOTH Adrienne (2006) *Immigration and Multiculturalism: Essential Primary Sources*, Thomson Gale Press.

MAXWELL, Anne (1998) "Ethnicity and Education Biculturalism in New Zealand", *Multicultural States: Rethinking Difference and Identity*, ed. D. Bennett, London: Routledge.

SHAVAZI Mohammad Jalal, MCDONALD Peter (2000) "Fertility and Multiculturalism: Immigrant Fertility in Australia 1977-1991", *International Migration Review*, vol. 34, no. 1, (Spring, 2000), pp. 215-242.